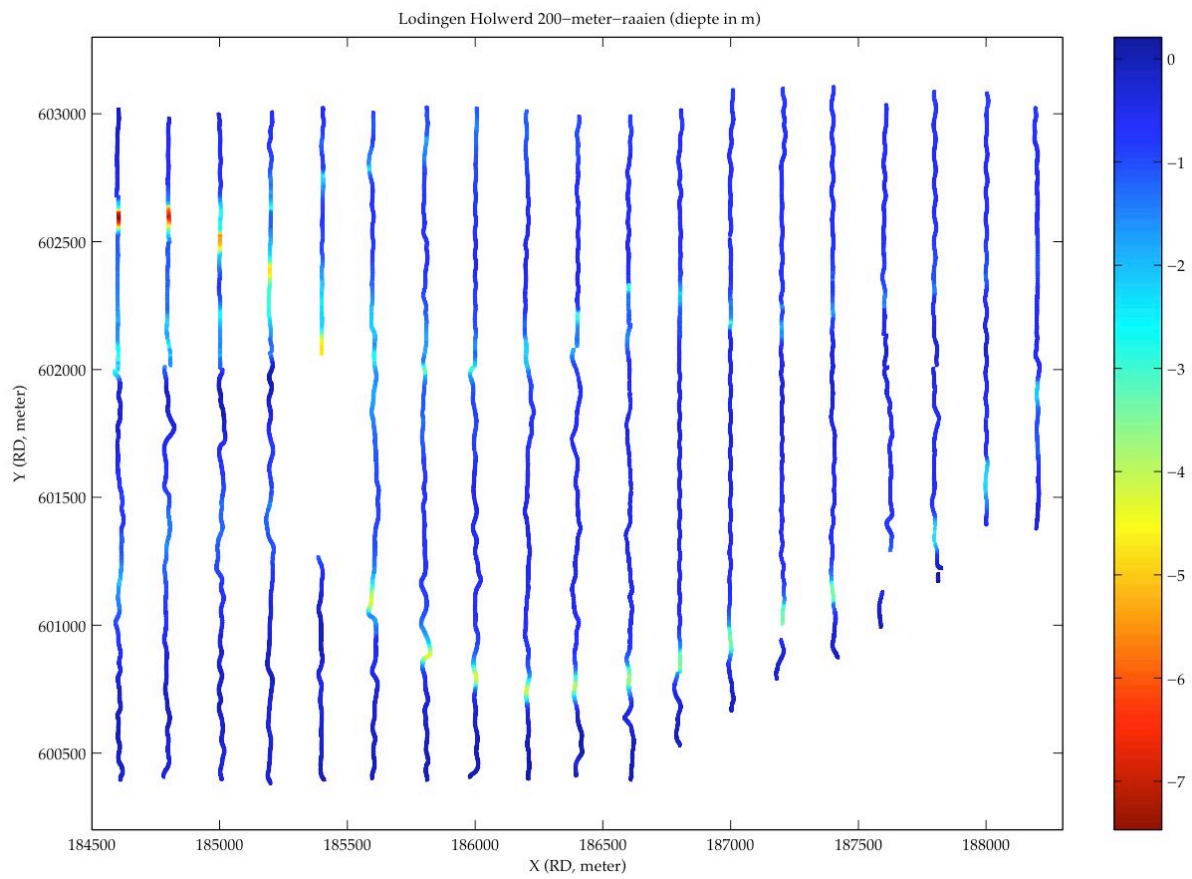

Gebruikerswensen opslag lodingen

Samenvatting

Opdrachtgever Rijkswaterstaat
 W.T.B. (Willem) van der Lee
 Postbus 17
 8200 AA Lelystad
 0320 298411

Contactpersoon W.F. (Willem) van der Hoeven

Auteur L.M.Th. (Rens) Swart *Swartvast*

Versie 2.1

Status Definitief

Datum 29 FEBRUARI 2008

Kenmerk 703.09

ISBN 978-90-79331-03-1 (PDF)

NUR 950

Foto voorpagina Vaklodingen Waddenzee bij Holwerd (© Rijkswaterstaat)

Typografie Rens Swart, met gebruikmaking van de Aldus (romein en cursief) en Palatino (vet),
 ontworpen door Hermann Zapf

Advies bij innovatieve inwinning van geo-informatie

<i>Swartvast</i>	telefoon	e-post
ir. L.M.Th. Swart	+31 6 28 33 45 94	rens@swartvast.nl
Catharijnepoort 22	webstek	KvK Amsterdam
2152 ES Nieuw-Vennep	www.swartvast.nl	34255085

Samenvatting

Binnen Rijkswaterstaat wordt op grote schaal bodemhoogte-informatie ingewonnen met behulp van lodingen. Het gaat hierbij niet alleen om zeer grote hoeveelheden data, die op heel verschillende manieren ter beschikking staat en wordt gebruikt, maar deze informatie blijkt bovendien soms lastig te ontsluiten, terwijl met de inwinning grote bedragen zijn gemoeid. Dit was één van de redenen om tot de ontwikkeling van WADI over te gaan.

Voor een optimale dienstverlening aan de vele gebruikers van lodingsgegevens van Rijkswaterstaat is het noodzakelijk te weten wat de precieze eisen en wensen van deze – zeer diverse – eindgebruikers zijn. Deze kennis is noodzakelijk bij de modernisering van bestaande opslag- en ontsluitingssystemen als DONAR en bij de ontwikkeling van nieuwe als WADI. Signalen van eindgebruikers wijzen erop dat bij de ontwikkeling van dergelijke systemen het uitgangspunt vaak eerder de techniek van inwinning, opslag en ontsluiting is geweest, dan de werkpraktijk van de eindgebruikers.

Dit rapport doet verslag van een onderzoek naar gebruikerswensen met betrekking tot opslag en ontsluiting van lodingen van Rijkswaterstaat onder een kleine, representatieve selectie van eindgebruikers. Het gaat om de wijze van gebruik, de eisen en specificaties die zij stellen en de eventuele flessenhalzen die zij ervaren. In een tweede fase worden bestaande systemen geanalyseerd op het gebied van het gebruik en de aansluiting op de hedendaagse gebruikerswensen. Nu in 2007 is besloten tot een doorstart van WADI, zal deze kennis met name aan de ontwikkeling daarvan ten goede kunnen komen.

Het blijkt dat er een zeer breed scala aan gebruikers van bodemhoogte-informatie is met een zeer diverse informatiebehoefte, die moeilijk onder één noemer is te brengen. Niettemin tekenen zich, naast een individuele informatiebehoefte die zoveel mogelijk is gekwantificeerd, duidelijk bepaalde conclusies af.

Men maakt gebruik van een grote verscheidenheid aan programmatuur voor heel specialistische toepassingen en opereert vaak zonder een overzicht van het hele speelveld rond lodingen binnen Rijkswaterstaat. Men voelt zich in het algemeen weinig betrokken bij de ontwikkeling van WADI, die men vaak beschouwt als een autonoom proces met een hoofdzakelijk technische inslag. De nadruk op het betrekken van en afstemmen met de gebruiker bij de herstart van WADI is in dit verband een goede ontwikkeling.

De workshops over morfologische metingen in 2004 en 2006 werden zeer gewaardeerd, net als de aandacht voor de gebruikerswensen van het onderhavige onderzoek. Het verdient aanbeveling dergelijke brede, vrije en open workshops regelmatig te organiseren, met resultaten die daadwerkelijk in acties worden omgezet.

Vragen over opslag en ontsluiting vinden sommige gebruikers meer iets voor de meetdiensten dan voor henzelf. Gedeeltelijk komt dit doordat gebruikers de neiging hebben technische en kwantitatieve te beschouwen als niet op hen van betrekking, voor een ander deel komt dit doordat eindgebruikers gebruik maken van aanleverende tussenpersonen die hier dichterbij zitten.

Ook als het om specificaties gaat wijst een deel van de gebruikers naar de meetdiensten. Men gebruikt wat aangeboden wordt, men verwacht dat daar ooit goed over nagedacht zal zijn en is zelf niet goed in staat eisen aan de gebruikte lodingsgegevens te kwantificeren.

Klachten over ontsluiting van lodingsgegevens hebben vaak te maken met een moeizaam en archaisch gebruikersinterface van het opslagsysteem. Men maakt gebruik van eigen applicaties of een GIS; dat lodingsdata daarvanuit in het algemeen niet transparant toegankelijk is, is een belangrijke oorzaak van klachten over een gebrek aan gebruikersvriendelijkheid. Bovendien leidt dit tot het aanleggen van schaduwdatabankjes met zelf ontsloten en geconverteerde data.

Bijna alle gebruikers hameren op de grote financiële en historische waarde van meetgegevens. De nadruk op het belang van een meervoudig gebruik van gegevens, zoals geformuleerd als een van de doelstellingen van WADI, kan dan ook op instemming rekenen. De data dient daarbij wel makkelijk toegankelijk te zijn; is dit niet het geval, dan ziet men grote risico's op onnodige nieuwe meetopdrachten en gebrekkige analyses en daarop gebaseerde suboptimale beslissingen. Met de huidige stand van de techniek kan data *on-line* toegankelijk zijn; data die dat niet is, wordt steeds meer beschouwd als de facto niet-bestaand.

Vrijwel alle gebruikers uitten hun zorgen over de duurzaamheid van de opslag en ontsluiting van met name projectlodingen. Doordat binnen een project niet wordt afgerekend op duurzame opslag en daarvoor in het algemeen geen geld en tijd beschikbaar is, blijven projectmetingen vaak op slecht toegankelijke lokale schijven staan, overgeleverd aan willekeur en vergetelheid. De huidige organisatie en financieringsstructuur van Rijkswaterstaat leidt tot een gerichtheid op de kortere termijn. Dit is een bedreiging voor het duurzaam opslaan en ontsluiten van kostbare lodingsgegevens. Datamanagement zal structureel, centraal en met voldoende mandaat en middelen binnen Rijkswaterstaat moeten worden georganiseerd.

Het verdient aanbeveling voor geheel Rijkswaterstaat een opslagbeslisboom te hanteren met goed onderbouwde en algemeen en duurzaam toepasbare criteria omtrent het bewaren van data. Het is aan te bevelen afspraken te maken met Deltares omtrent data die binnen Rijkswaterstaat niet bewaard hoeft te worden of niet toegankelijk is, zoals Noordzeedata. Deze data kan voor Deltares en daarmee uiteindelijk ook voor Rijkswaterstaat van grote waarde zijn.

DONAR is voorlopig het beste fundament voor een nieuw ontsluitingssysteem. Veel punten van kritiek op de technische mogelijkheden van DONAR blijken gebaseerd op een onvoldoende kennis ervan. Niettemin zal DONAR op den duur verlaten worden. Het is aan te bevelen bij het ontwerp van een nieuw systeem ook de Database Scheldes te bestuderen. Dit moderne en operationele systeem is weliswaar primair op navigatiekaarten gericht, maar lijkt voor een grote lodingendatabank een veelbelovende oplossingsrichting. Ook de combinatie van een MySQL lodingendatabank en een bibliotheek met applicaties, routines en een gebruikersinterface bij Deltares verdient bestudering. De bibliotheek met *state-of-the-art* morfologische applicaties van Deltares kan voor Rijkswaterstaat van groot nut zijn.